

Josef Škvorecký

Hříchy pro pátera Knoxe

spisy 33

Intimní záležitost	11
Omyl v Šlágrsé	33
Ženské za volantem	63
Otázka alibi.....	81
Proč tolik šamusů	105
Justiční omyl	145
Matematikové z Grizzly Drive	165
Atlantická romance.....	209
Mezi námi děvčaty.....	233
Třetí vrchol trojúhelníku	247
Rozhřešení	281
Autorova poznámka	284
Ediční poznámka.....	288

Josef Škvorecký
Hříchy pro pátera Knoxe
Detektivní divertimento
spisy 33

© Josef Škvorecký, 2008

Copyright © Books and Cards, 2008

ISBN 978-80-904186-0-8

Z. M. a E. S.

tohle sedativum pro zlé noci.

A taky samozřejmě Suzi.

Někdy je život jiný, než by měl být, a pak je dobře jej změnit. Pokud to jde. Protože to skoro nikdy nejde, je příjemné aspoň se uchýlit do světa vymyšleného pro takové případy. Do Londýna každého z nás, kteří chceme zapomenout; kudy rachotí Holmesův kočár a kde vražda není hřích.

Kde je to hra. Odjakživa jsem ji rád hrál, a tak jsem si vymyslel tyhle hříchy ne proti Desateru z dávných hodin katechismu, ale proti příkázáním jistého pátera, jenž kdysi také vraždil v tom krásném městě Sira Conana. Jmenoval se Ronald Arbuthnot Knox, žil v letech 1888 až 1957, byl to anglikán, ale konvertoval ke katolictví. Udělal slušnou církevní kariéru a není bez významu v teologické literatuře. Byl také přítelem mnoha spisovatelů, mezi nimi G. K. Chestertona. Snad od něho se nakazil láskou k detektivkám.

Nejenom že je četl; sám je také psal. Spíše než svými romány zůstane však v historii žánru dvěma teoretickými výkony upravené chestertonovského ducha. Založil „holmesologii“, zábavnou pseudovědu, když jednou žertem napsal esej, v níž fiktivního detektiva líčil jako historickou osobu. A vymyslel si Desatero, které najdete za touhle předmlouvou.

Bylo to v době zlatého věku anglické detektivky a její čelní pěstitelé v čele s Chestertonem a Anthony Berkeleym (alias Francisem Ilesem) založili slavný Detection Club – spolek pěstitelů vymyšlených homicidií. Jako každý řádný spolek i tenhle klub potřeboval stanovy: našel je v Knoxově Desateru. Teolog, honěný v tomistické logice, vytvořil tu uznávaný nejlepší kodex toho, co se smí a co se nesmí v detektivce.

A já jsem vzal to Desatero, z hlíny podvědomých zdrojů jsem uplácal ideální ženu (v jistém smyslu: platónském, ne v tom, jemuž jistí lidé říkají morální) a dal jsem jí zhřešit; různě, ale také tímto způsobem.

Jako v každé detektivce, je i zde čtenářovým úkolem odhalit buď pachatele (pak je to technickým termínem řečeno WHODUNIT), nebo motiv jeho činu (WHYDUNIT), nebo jak byl čin spáchán (HOWDUNIT), anebo konečně najít odpověď na všechny tři tyhle otázky. Pro usnadnění nesnadného úkolu je hlavní otázka každé povídky označena v podtitulu.

Neboť čtenářův úkol je zde mimořádně nesnadný. Na rozdíl od jiných detektivek měl by také poznat, proti kterému příkázání Desatera pátera Knoxe ta která povídka hřeší. Každá hřeší pouze proti jednomu, a je jich jenom deset. Poznat ovšem – jak každý zkušený čtenář takto pokleslé literatury ví – neznamená uhadnout, ale vydedukovat a logicky dokázat.

Že se to mnohým čtenářům podaří, o tom nepochybuji. Doufám jenom, že ani ty ostatní hříchy veselé smutné dívky, která je tu poněkud neuvěřitel-

ným holmesem, čtenáře nepopudí. Eva sice občas mluví tak, jak se nepíše, a třebaže je to svobodná slečna, dělá to, co je lidské a dělají to všichni. Po světě chodí nemorálnější charaktery, například jeden stárnoucí poručík. Ale ani on, přes svoje nevhodné tužby, není snad z nejhorších.

Desatero pátera Ronalda Arbuthnota Knoxe

- 1) Zločinec musí být někdo, o němž je zmínka brzo na začátku příběhu.
- 2) Všechny nadpřirozené nebo nepřirozené faktory jsou zcela vyloučeny.
- 3) Není přípustná víc než jedna tajná místnost nebo tajná chodba; i ta je přípustná pouze tehdy, odehrává-li se děj ve stavbě, kde lze takové zařízení předpokládat.
- 4) Nesmí být použito žádného „dosud neobjeveného“ jedu ani přístrojů a metod, které vyžadují dlouhého vědeckého vysvětlování na konci příběhu.
- 5) V příběhu nesmí vystupovat žádný Číňan.¹
- 6) K řešení nesmí detektivovi dopomoci náhoda, ani nesmí být veden nevysvětlitelnou intuicí.
- 7) Pachatelem nesmí být sám detektiv.
- 8) Detektiv nesmí odkrýt žádnou stopu, aniž ji hned neodhalí také čtenáři.
- 9) Duchem chudý přítel detektivův, jeho watson, nesmí zatajit žádné myšlenky, které se mu honí v hlavě; musí mít inteligenci mírně, ale jen velmi mírně podprůměrnou.
- 10) Nesmí se vyskytovat dvojčata nebo dvojníci.

Pokud sami nepoznáte, proti kterému přikázání ta která povídka hřeší, nahlédněte do ROZHŘEŠENÍ na straně 281.

¹ Tohle není projev rasismu dobrého pátera, jen výraz dobové averze proti nejzprofanovanější rekvizitě šestákových detektivek.

Intimní záležitost

Hřích první
Whodunit

Osoby, jak přicházejí na scénu:

Poručík Borůvka: detektiv oddělení vražd,
jenž měl výčitky svědomí

Plavovlasá trestankyně: její životní filozofie
nebyla bohužel zrovna optimistická

Režisér Rudolf Weyr: vyšel si na Barrandov se zajícem

Magistra Kořenáčová: nemilovala pořádek

Astronom amatér: konal pozorování i při zcela zatažené obloze

Petra Hejduková: zajíc, studující medicínu

Petr Weyr: posluchač DAMU; otcovy milenky ho nezajímaly

Doktor Hejduk: měl z něčeho strach

Pacientka sanatoria: vyjela si na noční výlet

Poručík Borůvka si v duchu říkal, že ho do ženské trestnice přivedla pracovní svědomitost. Když o věci cestou ve služební volze přemýšlel, byl ochoten připustit, že na tom měly podíl i výčitky svědomí. I v nejhlubším zákoutí duše však kategoricky popíral, že by to byla poněkud povadlá tvář světlovlasé dívky v hrubé vězeňské kazajce. Popíral to, neboť to byla pravda.

Dívka seděla v pusté hovorně z druhé strany stolu, pokrytého vyřezávanými srdci i jinými, méně slušnými symboly lásky. Poručík napadlo, jakým zázrakem se sem vlastně dostaly ty řezby, když hovory přes takový stůl se vždycky přísně střeží. Jenomže praxe starého kriminalistu už dávno poučila, že mezi nebem a zemí je skutečně mnoho věcí a jen málokteré lze vysvětlit pouhým rozumem. Ostatně, pomyslel si, možná že stůl nebyl vždycky tady a snad za ním sedávaly jiné dívky. Ne takové, jako je tahle.

Teď, když viděl její tvář bez kamufláže kosmetických prostředků, roky se nedaly utajit. Pětatřicet? Nebo víc? Anebo o něco méně? Ale byla to štíhlá mladá žena – i pod kazajkou, vyrobenou patrně z látky na koberce, si poručík všiml útlých dívčích ramínek – a šedivé, daleko od sebe posazené oči ho spolehlivě knokautovaly, třebaže byl ve věku, kdy se mu líbili spíše zajíčci. Spíše snad, jenže poručík byl snadno přístupný každé kráse.

Dívka se u soudu nikdy nepřiznala. Proto měl poručík špatné svědomí. Ale všechno svědčilo proti ní, a tak ji odsoudili. Poručík měl nepřijemný pocit, že cosi zanedbal.

Ale všechno přece opravdu svědčilo proti ní. Pitva neklamně prokázala přítomnost hyoskinu a hyoskin byl jed, který bez vysvětlení chyběl v zásobách magistrky Kořenáčové. Vyšlo rovněž najevo, že magistra je morfinistka v pokročilém stadiu, takže opatřit si cokoliv z chaotických zásob lékárny nemohl být pro její podnájemnici problém. Mimoto aspoň k jednomu trestnému činu se dívka přiznala: s pomocí magistrky, a občas i bez jejího vědomí, zásobovala své půlnoční kolegy dexfenmetrazinem.

A kromě toho měla klasický motiv ke klasické vraždě jedem. Věty protokolu uvízly poručíkovi přesně v paměti:

PROKURÁTOR: Slečno svědkyně, vyprávějte nám, co jste uviděla v úterý 7. června asi ve tři hodiny odpoledne na chodbě před šatnou režiséra Weyra.

SVĚDKYNĚ: Šla jsem právě z maskérny, a jak jdu kolem dveří pana režiséra, najednou z nich vyletí Adamová, celá ubrečená.

PROKURÁTOR: Slyšela jste, že by obžalovaná při té příležitosti něco řekla?

SVĚDKYNĚ: Slyšela. Mezi dveřma se otočila a dovnitř řekla, přesně teda zaječela: „Počkej ty –“ – řekla hrozně sprostý slovo –

„Je to fakt, pane poručíku,“ řekla dívka v kabátci z kobercové látky. „I když se teda dnes tomu sama divím. I při mym poměrně mladym věku už bych měla mít rozum. Jenže co je to platný, ženská ho prostě někdy nemá. Já můžu mít hlavu jako účetní, jako že mám, a pak na mě sedne růžový opojení a chovám se jak Svěhlavička. To vy neznáte.“

Poručíkovi takový stav ovšem neznám nebyl. Chtěl něco poznamenat, ale dívka ho nepustila ke slovu.

„A kdybych to tomu holomkovi aspoň byla udělala. Kdybych ho aspoň *měla* na svědomí jako Šura –“ zarazila se.

„Jako kdo?“ zeptal se poručík ostražitě.

„Ale jedna taková. Už je taky pod zámkem. Nebojte se,“ praviła dívka. „Tady v base je to taková místní královna. Vůbec nemaká. Všecko udělaj cikánky za ni. I manykýru jí dělaj a dávaj jí ze svejch porcí, že už je dvakrát taková, než když sem přišla.“

„Proboha proč?“ užasl poručík.

„Ale – von její milej práskal četníkem. Esenbé, teda. Vodsoudil ho tajnej cikánskej soud a Šura ten rozsudek vykonala. Pak z něj cikáni udělali fašírku, zašili ho do chcíplýho koně a hodili do Váhu, jenže když se kůň nadmul –“

„To je mi líto, že tu musíte být v takové společnosti,“ pravil poručík. „Proto jsem taky přišel.“

„Copak společnost neni špatná. Mám tu kamarádku Anču Preclíkovou, ta mi –“ dívka se opět zarazila. Málem podlehla vrozené povídavosti a vyradila poručíkovi tajemství týkající se zlatých předmětů z jisté loupeže, úspěšně provedené přítelkyní Ančou Preclíkovou. Z tohoto zlata, jehož úkryt z Anči nevypáchili, měla dívka přísliben podíl, až je pustěj. V poslední chvíli však dívka našťestí zmlkla, s podezřením pohlédla na poručíka a uklidnila se. Uviděla kulatou poručíkovu tvář, modré oči a kompletní soubor fyziognomických znaků prozrazujících člověka prostého, důvěřivého, spíše naivního, v některých věcech

až k hranici omezenosti. Jak může bejt tenhle strejda detektivem, pomyslíla si, napomenula se v duchu za povídavost a ihned zas pustila:

„Prostě sem do něj byla udělaná, pane poručíku, že už to víc nešlo. To sem ale já. Dyž už, tak už. Ale jestli se vodsud' dostanu, tak houby láska, houby citový vztahy! Jenom pro zdraví a čistě z vypočítavosti. To vám přísahám!“

„Přišel jsem, abych vám pomohl,“ pravil poručík pompézně a trochu bez souvislosti. Dívku, zvyklou uvažovat vždycky hned o nejhorsím, napadlo, není-li to vlastně nemravný návrh, který by navazoval na její poslední prohlášení. Poručík se však v té chvíli tak přesně podobal postavě lidových zkazek zvané Jeli-man, že tu myšlenku okamžitě zapudila.

„Ste hodnej,“ řekla. „Akorát škoda, že vás to nenapadlo dřív.“

Kriminalista se začervenal a dívka si toho všimla. Narovnála si pramínek vlasů, který se jí svezl přes šedivé oči. Poručík si pomyslel, že jí to přes ty oči vlastně slušelo.

„Prostě, pro mě to byl bůh,“ pokračovala. „Ne proto, nebo jenom proto, že to byl slavnej režisér a že mi svěřil tu roličku. Věřila sem mu prostě. Měl takový ty řečičky – já je samozřejmě slyšela už mockrát za těch – za ty leta, co mi je říkali, různý, takže mi měl bejt jasnej ten jeho druhej plán,“ vykládala a poručík zesmutněl. Na rozdíl od dívky, jež trochu trpěla literárním komplexem, nebyl literárně příliš vzdělán a zmínka o jakémsi plánu v něm vzbudila podezření, že se přece jen asi do něčeho zapletla. „Jenomže,“ mluvila dál a přes šedé oči zamrkala namodralá víčka, „byla sem zas jednou dokonalá Svěhlavička nevěstou, pane poručíku, a proto mě to taky tak sebralo, dyž sem ho uviděla s tím zajdou. V tom momentě sem se feminizovala do krajní trapnosti.“

„Vyvedlo vás to z míry, ano?“ zapátral poručík.

„Jo,“ pravila, kývla. „Představte si ale mojí situaci. Svěhlavička, jo, v sedmym, celym vyvatovanym nebi, žhavá do děláni dobrej skutků. Tak sem ty Barrandovský terasy vzala za Lidku, protože tý přijel tuzexovej milej z Itálie. Mně začínala šichta v Lucerně až v jedenáct, tak sem jí píchla. A sotva vylezu na pódium a spustím: ‚Dobrou zprávu já přináším vám‘, tak houby dobrá zpráva. Vidim je hnedka u prvního stolku zkraje u parketu. Růdu s tím zajdou, jako. Pane poručíku, to byl takovej šok, že mi došel až se zpožděním dvanácti hodin. A já nejen že

sem se na ně musela dívat, nejen že sem byla povoláním nucená sledovat Růdovu rychlometódu, co jí použil taky na mě, a to do všech detailů, pane poručíku, ale ještě sem k tomu musela prozpěvovat, že ‚žádný člověk už nemusí být sám‘, ponivač *the show must go on*, víte, to je takový přísloví, co maj americký herci, že představení musí pokračovat, i dyby nevimco, třeba to, co se stalo mně. A já z toho byla tak štaf, že sem tam po vodzpívání zůstala stát u mikrouše jako solnej sloup, Jarda Štrůdl mě musel drcnout do zadku saxofonem, tak sem byla zafixovaná, a vtom se voni sebrali a vodešli, zaháknutý do sebe, a Růda jí hustil medový slovíčka do toho jejího pitomýho vosumnáctiletýho prasečího ouška – promiňte,“ omluvila se, věžeňskou zelení tváře prostoupila jakási narudlá temnota. „Mně už je to fuk, víte,“ pravila potom nepřesvědčivě. „Jedině dyž si na ten moment vzpomenu, tak pokaždý – a tím spíš, že já sem toho zajdu hned poznala, že sem věděla, že je stejně stará jako Péta a mohla by to teda bejt Růdová dcera. A von ten sv – promiňte,“ znovu se omluvila a šedivýma očima zavadila o rybí oko poručíkovo.

Poručík neviděl v té chvíli ty oči, ale ten článek a ty fotografie:

Role sourozenců svěřil režisér Weyr zajímavé dvojici. Bratra bude hrát Petr Weyr, studující DAMU, režisérův syn, jeho sestru mladá studentka medicíny Petra Hejduková. Už shoda křestních jmen má jistý půvab, ale ještě pozoruhodnější je jiná okolnost. Třebaže pan Weyr ml. má na křestním listě uveden jako rok narození 1948 a slečna Hejduková 1949, jsou ve skutečnosti stejně staří. Petr Weyr se totiž narodil několik minut před půlnocí na Silvestra 1948, zatímco Petra Hejduková spatřila světlo světa několik minut po půlnoci 1. ledna 1949. Bůhví, není-li v tom něco osudového...

Tak to napsala, i se třemi tečkami, paní redaktorka Malinovská ve Vlastě, v tom časopise pro ženy, sice socialistické, ale přesto ženy.

Článeček provázela fotografie dvou mladých tváří, přitulených k sobě spíš jako snoubenci než jako sourozenci. Fotografické aranžmá reportérky toho výtečného časopisu mělo snad naznačit, jakým směrem bude se ubírat osudovost se třemi tečkami.

„Petra!“ pravila dívka s citelnou nechutí. „Dyž už takovej zajda, dyby neměla aspoň takový pitomý zajdovský méno. Takový

módní!“ pravila hlasem plným jedu a opět se omluvila. „Nezlobte se. Tak sem to prostě nezvládla a druhý den sem se u něj v šatně zfeminizovala do trapnosti.“

„Ztratila jste nervy?“ pravil poručík nejistě a v duchu zapátral ve slovníku své dcery Zuzanky. Ta však dosud sama patřila do kategorie zajdů a její jazyk nebyl do té míry intelektualizován.

„To vám Bůh řek, že ztratila,“ odvětila dívka. Poručík o ní věděl ze spisů, že už od roku, kdy se narodil Péta Weyr, živila se prozpěvováním po estrádách a později po nočních podnikách, když je zase začali otevírat. Hlavně v pohraničních oblastech, v eldorádu novodobých zlatokopů, v uranovém impériu okolo Jáchymova. Tedy odtud to jisté zhrubnutí výraziva, pomyslně si služebním jazykem a omluvil ji. „Ztratila, úplně beze zbytku,“ pokračovala dívka, „a vynadala sem mu do sviní, promiňte, práskla sem dveřma, a to mě zrovna viděla ta maskérka. A už to jelo. Už sem se vezla, vy ste byl u toho, tak víte kam. Aspoň se nemusím vomlout.“

To poručík věděl. Dramatický sled neblahých událostí zachycovaly soudní spisy.

PROKURÁTOR: Vy, slečno Synková, jste tedy pracovala ve štábu pana režiséra Weyra jako takzvaná klapka. Můžete nám vylíčit, jak se vám jevilo chování zavražděného k obžalované ve středu 8. června, tedy den po tom, co došlo k výstupu na chodbě před Weyrovou šatnou, jak nám to popsala svědkyně Moselová?

SVĚDKYNĚ: Pan režisér byl od rána ve špatný náladě a nejvíc to schytávala Adamová, myslím obžalovaná. Ona měla ten den první dva záběry. Pan režisér na ni, no ne, on nekřičel, ale mluvil tak ironicky, víte? Shazoval ji. Třeba jí řek: ‚Proboha, slečno, když už se to nedá spravit maskováním, musí se aspoň podle intonace zdát, že je vám pětadvacet!‘

PROKURÁTOR: Jak na to reagovala obžalovaná?

SVĚDKYNĚ: Normálně. Rozbrečela se. Ona měla vůbec celej den vlhko v optice. Museli ji v jednom kuse přepudrovávat a –

PROKURÁTOR (přerušuje svědkyni): Prosím?

SVĚDKYNĚ: Prosím?

PROKURÁTOR: Říkala jste něco o optice.

Nic tak zavánějícího špionáží na dívku sice neprasklo, ale stejně to s ní skončilo špatně. Poručík hleděl na její bledou tvář a najed-

nou si uvědomil, že ji v duchu označuje pojmem ‚dívka‘, ačkoliv mohla být Zuzančinou matkou. Nemohl si však pomoci. Nebyla, věkem nebo bůhví čím, z kategorie paní Borůvkové. Uvědomil si nebezpečí toho, spojuje-li se žena trestančina věku muži jeho věku v duchu s tím oroseným slovíčkem, zatřásl hlavou a usilovně zavzpomínal na jiné místo soudního protokolu, kde se znovu hovořilo o optice:

PROKURÁTOR: Vy tedy, pane svědku, bydlíte ve vile, z níž je přímý výhled na vilu obžalovaného.

SVĚDEK: Ano, prosím, rovnou přes ulici. Mám tam na terase dalekohled, dělám amatérsky do astronomie –

PROKURÁTOR: Co jste viděl večer den před vraždou, to jest v úterý, v okně prvního poschodí?

SVĚDEK: Tam má – nebo měl – pan režisér ložnici. Už bylo tma, asi v devět se tam najednou rozsvítilo. Já se zrovna koukal na večernici, a v té ložnici jsem uviděl támhle slečnu –

PROKURÁTOR: Obžalovanou?

SVĚDEK: Ano. Ruku měla na vypínači, ale vtom za ní přišel pan režisér a zase zhas. Pak se přes vokna zatáhly záclony a zase se rozsvítilo.

PROKURÁTOR: A neslyšel jste nic?

SVĚDEK: Slyšel, to ale až pozdějc. Tak kolem jedenáctý. Naproti ve vile dělala nějaká ženská divy.

PROKURÁTOR: Chtěl jste říct: křičela?

SVĚDEK: Jo, křičela. Bylo to slyšet až ke mně do ložnice.

„Nojo,“ pravila dívka. „Feminizace na úrovni naprostý primitivizace. Já mu tam totiž přišla hodit tu roličku do ksiftu. Měla sem takovou uhozenou teorii, že tím ho naštvu, ponivač bude muset ty dva záběry přetáčet s nákou jinou a to stojí prachy.“

„On vaši rezignaci přijal?“

„Klidánko,“ pravila dívka. „Já měla totiž vo tom, co stojí film, představy jak malej Móricek. A to světlo v ložnici po mně zhas, ponivač si všim, že nemá zatažený záclony. V tom byl zas von jak malej Móricek. Myslel si, že se to neví. A pak mi udělal přednášku. Hroznou, teda.“

„O čem?“

„To vám – nemůžu vopakovat. Prostě – no asi měl pravdu. Vo ženskejch. Mluvil vo nich jako vo drůbeži, víte? Z takový ty svý

pitomý chlapský nadřazenosti. Pravdu asi měl. Jenomže vlastně třeba neměl. Taky přijde na hodnoty, žejo? Který sou vyšší a který nižší, chápete?“

Poručík nechápal, ale přikývl.

„Jestli láska se zpitoměním jakožto průvodním jevem,“ pravila dívka, „anebo ten jeho chladnej psí čumák, samej mozek a samá surovost.“

„To - máte pravdu,“ přikývl poručík. „Všechno záleží na tom, jak se to vezme. Takže došlo k nové hádce, kterou v noci uslyšel svědek?“

„Došlo k tý feminizaci, ne k hádce,“ vzdychla dívka. „A ten svědek je pěkněj šmírák, dědek vodpornej, volezlej. Instaluje si na to hvězdářskej dalekohled! Pěkný večernice pozoroval, prase-lák!“ opět se skoro rozčílila, ale ovládla se. „Ale to nic. Já byla tak blbá, že sem se eště druhej den chytla za nos, jestli sem se s tou rolí neunáhlila. Ne že bych litovala, že už ji nemám - ne moc, aspoň - ale jak sem byla za tu sextánku, tak mi napadlo, že mu třeba křivdim a že tu Petru převobsadil kvůli mně, kvůli tý scéně, co sem mu soukromě sehrála v úterý v jeho šatně, jak mě při tom viděla maskérka. Jenže tohle sem ten večer u něj eště nevěděla. To sem se dověděla až druhej den. Že tu roli nebude hrát Petra. Ten večer mi nic neřek. Klidně mě nechal ztrapňovat se před tím dědkem vodnaproti. Jo, houby sem mu křivdila. Převobsadil ji bůhví proč, určitě ne kvůli mně.“

Poručík ovšem věděl, proč se režisér rozhodl rozbít tu ideální dvojici mláďat k zulíbání, půvabnou téměř incestuálně. I o tom byla ve spisech naprosto věrohodná historka:

Vlasta, ten časopis, se mi dostal do ruky v pondělí. Přinesla mi ji do ordinace jedna pacientka, jestli prýjsem to už viděl, a když já, že ne, tak abych se prý podíval, jak to Petrušce pěkně sluší. Byl tam ten článek, že naši Petru obsadil Weyr, aby hrála s jeho synem ve filmu. Jenomže něco takového jsem nemohl připustit. Proč? Podívejte se. V naší rodině se doktorské řemeslo dědí. Už pradědeček byl doktor, a děda, a můj otec taky. Já jsem první, kdo nemá syna. Nemohl jsem bohužel mít děti, trpím testikulární azoospermií, chci říct, že už jsem nemohl mít víc dětí. Štafetu musela proto převzít Petruška. Ale ona to udělala docela ráda. Už odmalička chtěla být doktorkou. A první ročník na fakultě jí dopad výborně. A teď se do toho, prosím vás, vžijte: Taková holka, hezká, veselá, výborná medička, a najednou se dostane k filmu. To jsem vám zapomněl říct jednu důleži-

tou věc. Její matka, moje nebožka žena, byla herečka. Ne, že bych přeceňoval dědičnost, ale prostředídělá hodně. Doma žila Petra pořád, abych tak řekl, v ozduší dezinfekce – a kdyby teď přičichla k filmu, ke slávě – ne. To jsem nechtěl riskovat. Tak jsem se vypravil za Rudou. Správně, za Weyrem. Myjsme staří známí, ještě z gymplu, a s jeho manželkou vlastně Rudu seznámila moje první nebožka žena. Stykali jsme se ještě nějakou dobu po jejich svatbě. Hráli jsme tenis, jezdili na chatu, jak to tak bývá. Ale Ruda pak dostal angažmá v Praze – to víte, jakoupak budoucnost má filmový režisér v Brně, jeho tchán byl šéfem nějaké tvůrčí skupiny na Barrandově. Tak naše styky přestaly. Mě sice pak přeložili do Pardubic, jenže to znáte. Už nebyl čas. Jednou dvakrát jsem se s Rudou viděl, když jsem byl služebně v Praze. Jinak nic. Děti se prakticky neznaly. A tak jsem se tedy za ním vypravil. On dal tu roli Petře stejně jen proto, aby mi udělal radost. Ale když jsem mu všechno vyložil, jak se bojím, aby z Petry nebyla mizerná filmová hvězda, když z ní může být dobrá doktorka, Ruda to uznal. Petra? Ne, té jsem to neřek. Ruda mi slíbil, že on jí to taky neřekne. Že se vymluví na kamerové zkoušky nebo na co. Že Petra není fotogenická. Že je? To já vím. Až moc. Je to moje dcera, ale snad to smím říct a nebude to vypadat jako sebechvála. Kdyby to nebyla moje dcera a kdyby mně bylo o čtvrtstoletí míň – no jo, uhod jste. Toho jsem se taky bál. Petr je kluk jako panna. A vyštudovat medicínu, to se dá těžce stihnout s jinýma starostma v hlavě, nebo dokonce s mrnětem v kočárku. Ne ne, já chci z Petry mít doktorku a pro ni taky bude mnohem lepší, když bude umět pořádně diagnostikovat apendicitýdu, místo aby hrála šťeky ve filmu nebo obsluhovala nějakého hvězdu manžela. Tak jsem to Rudovi řekl všechno tak, jak jsem si to myslel, a on mě poslechl.

A ještě několik vět z udivené výpovědi studující medicíny Petry Hejdukové:

To je fakt, mně to bylo divný, že mi tu roli najednou zas vzal. A to o těch kamerovejch zkouškách, to by moh vykládat leda tak nějakým husičkám z filmáče. Já si myslela, že se namích kvůli tý facce.

PROKURÁTOR: *Kvůli facce?*

SVĚDKYNĚ: *Dala jsem mu facku, když mě vez v taxi z Barrandova. Moc na mně pracoval, a úplně bez dovolení. Tak jsem si řekla, vono to asi bude pravda o těch režisérech, že se za roličku musí jaksí platit činy, rozumíte?*

PROKURÁTOR: *Nic nezamlčujte!*

SVĚDKYNĚ: Já nemám co. Jenže to mi zas ta rolička za to nestála. Tak jsem se na celou slávu stříbrného plátna vykašlala, stejně jsem to kvůli ní měla nahnutý s histolkou a táta by byl strašně smutnej, kdybych pukla u ríga. A už jsem o tom pak ani nepřemejšlela, proč mi vlastně tu roli vzal. Ale –

PROKURÁTOR: Dopovězte, prosím!

SVĚDKYNĚ: No, že ji ale obsadil takovou napodobeninou, to teda – Takže je mi to vlastně ted' divný, proč mi tu roli vzal. No, asi mu tamta byla po vůli. Takže –

PROKURÁTOR: Děkuji, slečno, to stačí.

„Kdepak, kvůli mně by ji nepřevobsadil,“ vzdychla dívka. „I dyž jinak to byla záhada. Viděl ste tu Laštovičkovou, co jí eště stih osobně angažovat, než – než sem ho, podle vás, voddělala?“

„Podle mě ne, slečno,“ pravil poručík dotčeně. „To bych tu dnes nesešel. Věřím vám, že jste nevinná. Ale potřebujeme důkazy.“

„Jestli mi k vosvobození budou stačit tak fórový, jako stačily k vodsouzení –“ mávla dívka rukou. „To si ale nedělám iluze. Takovej je život. Dostat se do trablu je dycky mnohem lehčí než z něj vybruslit. Ale tu Laštovičkovou ste viděl?“

„Viděl,“ přiznal poručík. „Tu roli hraje. Film dotáčí režisér Burdych, a ona, ta slečna Laštovičková, inu –“

A vzpomněl si na výslech režisérova asistenta:

Volal, to bylo v úterý, den před vraždou. Asi v osm večer. Zrovna u mě byla redaktorka Malinovská, tak to hned druhej den dala do Lidový demokracie. Abych okamžitě, ještě v noci, sehnal Laštovičkovou, že převezme tu roli místo Hejdukový. Já chtěl něco namítnout, ale on jenom řek, že Hejdukový to zakázal tatínek a že se s tím nedá nic dělat, a sek s telefonem. Malinovská to pak ráno v novinách rozmázla: Že Petra Hejduková se role vzdala na přání otce. Údajně prý aby jí práce na filmu nepřekážela při studiu. Ale kdo prý ví...

„Rozum zůstává stát, vidte? Laštovičková!“ rozhořčovala se dívka. „Vyhodí takovýho cukrouška, jako je ta kráva Hejduková, a najme si vobličejík, kterej de zabírat jenom zezadu, aby se všichni v kině nepolekali. To mi teda vysvětlete!“ Dívka se málem rozohnila, věžeňskou šedí zázračně prosvitla bezmála svěží barva. Je to asi velice živá dívka, zauvažoval poručík. Tím

smutněji jí musí být v base. A opět ho bodla výčitka svědomí, že si v tomhle případě trochu zalajdačil.

„I dyž, pokud mám bejt upřímná,“ řekla dívka a opět si shrnula z krásných očí světlou kadeř, „mně se Laštovičková, jakej to je ciferník, k mladýmu Weyrovi hodí nějak líp než Petra. Já nevim proč. Ale tamty dva – no, nepovim vám proč, ale ty mi k sobě nešli.“

„Ne?“ poručík se upřímně podivil. Vytáhl z náprsní kapsy fotku vystřiženou z Vlasty. Dvě hlavinky, chlapecká a dívčí, se na ní k sobě tulily v přepěkném aranžmá. Podal fotku dívce.

„Kdepak,“ pravila trestankyně. „Nejdou mi k sobě. Tohle by špatně dopadlo.“

„Co!“

„No nevim. Ten film asi. Nebo by došlo ke karambólu mezi nima dvěma. Zkrátka, vám na nich nepřipadá nic šejdrem?“

Fotka putovala zpátky k poručíkovi. Šejdrem? Poručíkovi nepřipadalo na fotce nic šejdrem. Ledaže mladí lidé vůbec mohou být takhle hezcí. Vzpomněl si na jednu podobnou fotografii, která kdysi zvěčnila jeho samého a jeho sestru, když jim bylo asi tolik jako těmhle. Fotograf ji tenkrát ani nevystavil ve skříňce na kosteleckém korze. Byli si se sestřičkou strašně podobní a vše, co se dalo říct o poručíkově vzhledu ve věku osmnácti let, bylo, že téměř ideálně ztělesňoval jinou postavu z lidových rčení, nazývanou Jan z Bezu.

„Opravdu,“ odkašlal si. „Nevím, co by na nich mělo být divného. Mně připadají jako ideální dvojice, myslím do filmu. Vám ne?“

A zase putovala fotografie přes stůl. Dívka na ni zacílila šedivé panenky, svraštila plavá obočí. Mezi obočím se jí udělala vráska, poručík na ni pohlédl, dívka to zaregistrovala a vráska zmizela.

„Copak to,“ pravila pomalu. „Ideální milovnická dvojice možná. Jenomže v tomhle filmu měli hrát sourozence.“

Zamyslela se, zmlkla. „Prostě nevim,“ řekla. „Asi je to ženskej instinkt, kterym sme my, drůbež, proti pánům tvorstva vobčas ve výhodě. Anebo vy snad taky máte instinkt, pane poručíku?“

„Nemám,“ pravil smutně poručík, „pracuji čistě jen dedukcí. A pak mi také někdy,“ trochu se začervenál, „pomáhá náhoda.“

„Dyby vám tak chtěla pomoct se mnou,“ vzdychla dívka.

„Taky bych chtěl,“ pravil poručík, ještě chvíli byl růžový a náhle zrudl. Dívka k němu vzhlédla šedivýma očima a instinkt jí cosi

napověděl. Bohužel nebylo to nic, co by mohlo dokázat, že v noci ze středy na čtvrtek z 8. na 9. června nezavraždila režiséra Rudolfa Weyra v jeho vile hyoskinem.

Naopak, všechno ukazovalo na ni. Poručík si to znovu a znovu uvědomoval, když si večer nad jejími spisy zacpával uši, aby neslyšel, jak jeho potomci, osmnáctiletá Zuzanka a třináctiletý Pepíček, holdují vedle bigbeatu. Ne, klapka, kterou si režisér v úterý den před vraždou poslal pro prášky, měla sice příležitost vyměnit jednu uniformní tabletku za jinou, s hyoskinem, ale dokonale jí scházel jak motiv, tak přístup k jedu.

Ty prášky byly totiž specialita. Režisér trpěl úpornými migrénami a běžné sedolory mu nezabíraly. Specialitu mu proto předepisoval jeho bratr, ředitel Farmakologického výzkumného ústavu, který vůbec fungoval jako soukromý lékař a zdravotní rádce celé Weyrovoy rodiny. Velmi intenzívně se sice zabýval toxikologií, ale stejně jako klapka neměl ani on motiv, a mimoto prášky, mezi nimiž byl i ten osudný, vyrobili podle jeho předpisu v řadové lékárně. Weyr je nosil ve stříbrné dóze v zadní kapse kalhot. Stříbrnou dózu našli otevřenou vedle mrtvolky v posteli. Hyoskin milosrdně, ale definitivně uspává. Podle lékařského nálezu nastala smrt těsně před půlnocí. Protože dózu nosil Weyr stále u sebe a nikdy ji nedával z ruky, mohla do ní otrávený prášek propašovat pouze osoba, která se s režisérem intimně stýkala.

Klapka to tedy se spolehlivou jistotou nebyla. Pravda, v den vraždy ji Weyr svezl z Barrandova autem, ale důležité na jízdě bylo jen svědectví, že už ve voze snědl jeden prášek ze stříbrné dózy a stěžoval si na mimořádně prudké bolesti. Projevil také pochybnost, zda jeden prášek bude stačit, a vyjádřil se, že si před spaním bude muset vzít ještě jeden „tenhle jed“. Metaforou však určitě nic nemyslel. Nevěděl, že to není metafora.

Klapku vysadil na Václavském náměstí a kolem půl osmé dorazil ke své vile. Astronom naproti na terase zaujímal opět pozorovací postavení, jako večer předtím, kdy v režisérově ložnici na okamžik spatřil dívku, ačkoliv obloha byla toho dne úplně zatažená. Když uviděl, že režisér přijel domů, šel se navečeřet. Na vartu se vrátil v osm hodin a vytrval přes neustále

zataženou oblohu až do jedenácti. V pracovně režisérovy vily svítilo celou tu dobu světlo, ale rolety byly stažené. Asi v půl jedenácté se na chvíli rozsvítilo světlo v ložnici a po zácloně přešla ženská silueta. Okamžik – jakoby nerozhodně – postála, pak se vrátila a zhasla. Protože vinou špatně umístěné lampy roletu v pracovně neoživovaly žádné zajímavé stíny, svědek se kolem jedenácté znudil a odebral se na lože. V jedenáct patnáct volal Weyr svému asistentovi, že mu není dobře a není vyloučeno, že zítra nepřijde. Dal mu pokyny, aby sám řídil natočení několika detailních záběrů bez herců. Má prý bolesti vlevo v boku a špatně se mu dýchá. Asi chřipka, i když v červnu –

Soudní znalec ovšem v bolestech snadno rozeznal typické příznaky počínající otravy hyoskinem, těsně předcházející kritickému okamžiku, kdy oběť upadne v hluboký spánek. Pohyby v okolí vily a přesuny za osvětlenou roletou interpretoval pak prokurátor takto:

19.30 – Weyr se vrací domů sám a svědek odchází k večeři

20.00 – svědek se vrací k dalekohledu

22.30 – svědek vidí ženskou siluetu, která rozsvítí v ložnici, vejde, „zaváhá“, vrátí se a zhasne. Kdo, chtěl vědět prokurátor, byla ona ženská silueta, když celý červen bydlel Weyr ve vile prokazatelně sám, pouze se synem, který se toho dne vrátil domů až pozdě v noci, takže to nemohla být nějaká *jeho* přítelkyně. Je zřejmé, že mezi 19.30 a 20.00, kdy svědek byl u večeře, dostavila se k vile nějaká žena a Weyr ji pustil dovnitř. Ledaže ovšem vešla zadním vchodem – pak to mohlo být dřív, nebo spíš později. Možná že chodila vždycky zadem: Weyr se obával prozrazení. Buď jak buď, obžalovaná neprokázala na inkriminovanou dobu alibi – byla prý doma, ale svědky na to neměla, a mohla to tedy docela dobře být – a s největší pravděpodobností to byla, tvrdil prokurátor – ona, jejíž siluetu spatřil astronom ve vile, kde se za staženými záclonami odehrávalo drama. Vyvrcholilo asi kolem půl jedenácté. Tehdy došlo k hádce, rozčilený Weyr poslal obžalovanou do ložnice, aby mu přinesla prášek z dózy na nočním stolku. Na takovou příležitost obžalovaná čekala. Vešla do ložnice, rozsvítila, ale k posteli a k nočnímu stolku vůbec nepřistoupila. Nebylo třeba. Prášek s hyoskinem měla připravený u sebe, chvíli počkala – to se jevilo svědkovi jako „zaváhání“ – potom se vrátila do pracovny a podala prášek

Weyrovi. Weyr jej spolkl a obžalovaná brzo nato odešla. Mohlo to být po 23.00, kdy už svědek odešel spát. Ve 24.00, přesně dle jízdního řádu hyoskinu, byl - dle odhadu soudního lékaře - režisér Weyr mrtev.

Poručík zvedl oči od spisů. Lampa se zeleným stínítkem vydělovala z temna pokoje pouze jeho tvář, kterou laskavější lidé přirovnávali k měsíci, zlomyslnější k vdolku. Fortissimové orgie vedle vyvrcholily, mečivý hlas z televizoru zpíval cosi, zdálo se, o svatém Vítu. Poručík usoudil, že to musí být něco jiného. Jak by se národní svatyně mohla dostat do bigbeatu? Přesto vstal, pootevřel dveře. Uviděl svou dceru Zuzanku, hledící vytřeštěným zrakem na mazaně vypadajícího mladíka, jenž se na obrazovce nechutně kroutil, doprovázen řacháním kytar. V pozadí stál opravdu velechrám - a vtom Zuzanka nahlas podotkla k vedle sedícímu bráškovi:

„Já ho miluju, toho kluka zdeformovanýho!“

Poručík s povzdechem zavřel dveře a usedl do lenošky. Estetické ideály generace jeho dcery se pronikavě lišily od jeho vlastních představ o estetických ideálech mladých dívčích generací. Byl by pochopil, kdyby Zuzanka nahlas projevovala milostný cit například k mladému Weyrovi. Jenže naopak. Pamatoval si, že fotografii cukrového páru, kterou ze služební horlivosti přinesl domů, komentovala Zuzanka jakési přítelkyni slovy: „Vona je pěkná, ale ten vylízanec - tak jalovýho hezouna sem snad v životě neviděla! Ty jo?“ Přítelkyně potvrdila vylízacovu unikátnost.

Najednou poručíkovi svítla nepatrná naděje: Mimo jakoukoliv pochybnost on sám do kategorie hezounů nepatřil. Jenže naděje hned zas pohasla. Dívka, která zavraždila Weyra staršího, mimo jakoukoliv pochybnost nepatřila ke generaci jeho dcery.

Zavřel oči. Zrakem vzpomínek spatřil pohublý, jakoby dychtivý, ale spíš zoufalý obličej, který bez líčidel mluvil pravdu. Poručíka dojímal a dojetí se soustřeďovalo v srdci.

„Podívejte se na mě, pane poručíku,“ řekla dívka naléhavě. „Copak bych toho byla schopná? Na chvíli sem zpitoměla, úplně jak cvok, to je pravda, a dybyste ho našli v posteli uškrcenýho, tak sem to udělala já. Jenomže mě afekty dycky hrozně rychle přejdou. Víte, jak sem vám říkala, jak sem večer před tím u něj doma vyváděla jak zhrzená služebná? No, a už cestou domů mně z toho bylo trapně a ráno sem se mu šla málem vomlu-

vit, jak sem si přečetla vo ty Laštovičkovy, a napadlo mě, že to možná touhle hrůzou převobsazuje kvůli mně. Pane poručíku, v afektu bych ho možná byla uškrtila, byl to stejně pěkněj děvkař vyčů - promiňte,“ omluvila se slušně. „Ale copak afekt může vydržet na to, abych naší magistře ukradla hyoskin, nějak ho dostala do tabletky, kterou bych taky musela ukradnout, a pak abych to smrtácký semínko nosila celej den až do noci s sebou? Dyž sem notabene až do tý doby neměla zdání, že nějakej hyoskin existuje, to sem se dověděla až vod prokurátora, a dybich už chtěla někoho votrávit, asi bych šla na muchomůrky? To víte, na klasickym gymplu se přírodní vědy zanedbávaly.“

„Vy máte klasické gymnázium?“ podivil se poručík.

„No mám. Dokonce biskupský,“ řekla dívka. „Proto taky zpívám po těch pajzlech.“

„Proč proto?“ chtěl se zeptat poručík, ale pak pochopil. Vzpomněl si na dobu, kdy absolventům biskupských gymnázií bylo dosti nesnadné pokračovat ve vzdělání na vysokých školách. A vycházela mu - protože ze spisů znal jinak pečlivě tajené datum dívčina narození - do období, kdy nočnítku bylo osmnáct.

„No řekněte, pane poručíku. Copak by mně afekt vydržel na to, abych někde sháněla lékařskou toxikologii? A proč bych to dělala, dyž tyhle prstíčky by dokonale zvládly ten jeho kurevnickej krček - promiňte!“

„Nic se nestalo,“ pravil poručík. „Inu - ehm -“ odtušil potom klasicky. „Takové případy byly. Protrahovaného afektu, myslím. U těchhle - ehm - eroticky motivovaných vražd dějou se někdy věci přímo k neuvěření. Nečetla jste například o případu člena závodní stráže z Komárna?“

Dívka zavrtěla hlavou.

„Taky hyoskin?“

„Ne,“ řekl poručík. „Pistole. Ale o to tam nešlo. Ten člen závodní stráže, víte, byl neobyčejně malé postavy -“

„Mindrák,“ přikývla.

„Inu, ano. A jednou, když šel v sobotu odpoledne po práci kolem jedné zahrady, uviděl tam mladého soustružníka, kterého znal z továrny od vidění. Ten tam - ehm - seděl s jakousi velmi hezkou dívkou. Chápete: Toho mladíka znal jen od vidění a dívku neznal vůbec. Ale to stačilo.“

„Zastřelil je?“

„Je ne,“ pravil poručík. „Vlivem, jak jste správně řekla, komplexu méněcennosti se dostal do afektu, utíkal zpátky do továrny – a to byly skoro tři kilometry – tam vypáčil skříňku, sebral pistoli a vrátil se pěšky k té zahradě. Pořád v afektu.“

„Vy mě valíte,“ ohradila se dívka.

„Vypadá to nepravděpodobně, ale tak se to stalo,“ řekl smutně poručík. „Ti dva už na zahradě neseděli. Strážný vnikl tedy do domu, ani tam je nenašel, a tak z nashromážděné žárlivosti postřílel mladíkovy rodiče a dva bratry. Celý afekt,“ uzavřel kriminalista, „trval téměř tři hodiny!“

„Teď ste mně zdrtil,“ pravila dívka. „To mi teda už nikdo nebude věřit vůbec nic. To je potom už v těchhle záležitostech vopravdu všechno možný.“

Netušila, jakou vyslovila pravdu a jak se o ní v průběhu příštích dvou let, která stráví v daleké cizině, dokonale přesvědčí. Ani poručík to tehdy netušil. Obrátil list ve spisech a začel se do výpovědi režisérova syna. I ta dívce tenkrát přitížila:

Jo, nějakou hádku jsem slyšel. Jenom matně, mám pokoj v podkroví a otcovy milenky mě nezajímaj. Nějaká ženská tam ječela. Jestli obžalovaná, to nevím. Ženský, když ječeje, mají úplně všechny úplně stejnej hlas. Jo. To bylo v úterý. Ve středu jsem to trochu natáh, vrátil jsem se až po půlnoci. To už bylo ve vile ticho. A ráno jdu vzbudit tátu, protože máma je už víc jak měsíc v Poděbradech. Měli jsme jet brzo do atasu, a on tam ležel a bylo jaksi po něm. Já jinak vydržím dost – ale když jsem poznal, že je táta studenej, udělalo se mi nalevačku. Málem jsem tam omdlel.

Ovšem neomdlel. Zavolal na policii a omdlel někdo jiný. A poručík, když v reminiscencích dospěl až sem, náhle jako by ožil. Vymrštil se z lenošky a zazíral do tmy pokoje. Před sebou, v místech, kde se na stěně slabě lesklo zarámované osvědčení vzorného pracovníka VB, uviděl tvář mladého Weyra, tu, na níž Zuzanka shledala jen nezajímavé, jalové hezounství. A pak mu vedle ní, před zrakem fantazie, naskočil obličej lékařovy dcery, permanentně a trochu příliš promyšleně udivený, jak říká: „...takovou napodobeninou, to teda – Takže je mi to vlastně teď divný, proč